

Besluit van gedeputeerde staten van Zuid-Holland van 9 november 2021, PZH-2021-787089038, DOS-2021-0006649, tot vaststelling van het Maatregelenpakket erfgoedlijnen 2022

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,

Gelet op artikel 3 van de Algemene subsidieverordening Zuid-Holland 2013 en artikel 1, sub c, van de Subsidieregeling erfgoedlijnen Zuid-Holland;

Overwegende dat de provincie Zuid-Holland conform het Coalitieakkoord 2019-2023 Elke dag beter. Zuid-Holland door gaat met erfgoedlijnen;

Besluiten:

Vast te stellen het “Maatregelenpakket erfgoedlijnen 2022”.

De provincie Zuid-Holland zet zich conform het Coalitieakkoord 2019-2023 Elke dag beter. Zuid-Holland in voor het behoud en beleefbaar maken van erfgoed voor publiek. De provincie richt zich hierbij op zeven erfgoedlijnen in de provincie Zuid-Holland zoals opgenomen in de Omgevingsvisie Zuid-Holland. De erfgoedlijnen bestaan uit de volgende objecten en elementen:

Atlantikwall

De erfgoedlijn Atlantikwall bestaat uit het samenhangende complex van bunkers/ bunkercomplexen, tankgrachten, maar ook zogenaamde zachte resten, die langs de kust zijn gebouwd of benut als onderdeel van de Atlantikwall. Deze Duitse linie had als doel de geallieerden buiten Nederland te houden en zo een tweefrontenoorlog te voorkomen. Zwaartepunten in Zuid-Holland zijn onder meer de Festung Hoek van Holland, de verdedigingswerken in/ bij Den Haag/ Scheveningen, Katwijk en Noordwijk en enkele verdedigingswerken op de Zuid-Hollandse eilanden Voorne-Putten en Goeree-Overflakkee.

Naar aanleiding van de kwaliteitsslag erfgoedlijnen ligt de nadruk op betere benutting van het bestaande en reeds ontwikkelde door de inzet van publieksbereikvergrotenende en verbindende maatregelen en minder op nieuwe ontwikkeling.

Historisch Haringvliet

De erfgoedlijn Historisch Haringvliet – de verbrede erfgoedlijn Goeree-Overflakkee naar Hoeksche Waard en Voorne-Putten - wordt gevormd door elementen en structuren die een relatie hebben met de voormalige zeearm van het Haringvliet en Hollands Diep, waarin het verhaal centraal staat van het leven tussen en met het water, als vriend en vijand.

De afbakening omvat een brede ‘oeverzone’ van de eilanden: de noordrand van Goeree-Overflakkee en de zuidrand van zowel de Hoeksche Waard (incl. Tiengemeten) als Voorne-Putten. Binnen deze geografische afbakening zijn zes kansrijke erfgoedthema’s bepaald: de havenkanalen en het maritieme verleden, de karakteristieke dorpen die in verbinding staan met het Haringvliet, Hollands Diep en de Bernisse, dijken, kreken (incl. de Bernisse, de historische oude rivierarm van betekenis die de voormalige eilanden Voorne en Putten markeert), de Watersnoodramp 1953 (incl. de deltawerken Haringvlietdam en de Volkerakdam) en de waterlinies: de Stelling van het Hollandsch Diep en het Volkerak en de Stelling van de Monden van de Maas en het Haringvliet (incl. de vestingsteden Brielle en Hellevoetsluis).

Deze blauwe waterlijn biedt kansen voor samenwerking met andere projecten en partners, zoals de RegioDeal Zuid-Hollandse Delta en de provincie Noord-Brabant.

Landgoederenzone

De erfgoedlijn Landgoederenzone bestaat uit buitenplaatsen, landgoederen en kastelen, waaronder de landhuizen met hun tuinen en parken, en gerelateerde objecten zoals oranjerieën, koetshuizen en portierswoningen. De Landgoederenzone loopt geografisch langs de binnenduinrand, op de strandwallen tussen het Westland tot en met Noordwijkerhout en Hillegom en langs de trekvaarten Vliet en Haarlemmertrekvaart. De buitenplaatsen, landgoederen en kastelen in de Landgoederenzone zijn meestal voorzien van ruimtelijke bescherming, zoals een landgoed- of kasteelbiotoop.

Onder de noemer *Hollands Buiten* werkt de erfgoedtafel aan het behouden en verbeteren van de landgoederenzone, het realiseren van economische dragers en het vergroten van de herkenbaarheid en samenhang tussen de landgoederen. Met het visiedocument *Hollands Buiten, ruimtelijk beeld voor de landgoederenzone* wordt gewerkt aan het realiseren van deze ambities, onder het motto:

'Hollands Buiten, verassend rijk aan cultuur, historie, natuur en rust'.

Limes

De erfgoedlijn Limes volgt het historische tracé van de Neder-Germaanse Limes (de Limes), langs de Oude Rijn en de Vliet. De erfgoedlijn bestaat uit archeologische resten van forten (castella), wachttorens en burgernederzettingen (vici), verbonden door de Limesweg. Daarnaast behoren de Vliet (Fossa Corbulonis / Corbulogracht) en Forum Hadriani (Civitas Cananefatium) tot de erfgoedlijn Limes.

Ter voorbereiding op de eind juli 2021 bekrachtigde nominatie van de Neder-Germaanse Limes tot UNESCO werelderfgoed, wordt bij de ontwikkeling van de erfgoedlijn ingezet op de Oude Rijn als Romeinse Waterbaan, met de Romeinse schepen van Zwammerdam als merk van de Zuid-Hollandse Limes en met gevisualiseerde en beleefbare castella, die door routes over land en water zichtbaar en beleefbaar met elkaar worden verbonden en ingebed in een voor de recreant en toerist interessant Romeins aanbod. Nu de Neder-Germaanse Limes UNESCO Werelderfgoed is geworden zullen de in het Interpretatieraamwerk Limes opgenomen Presentatie Units worden uitgewerkt. In Zuid-Holland zal dit gebeuren in de vorm van een werkboek Exploitatie Neder-Germaanse Limes Zuid-Holland dat in samenwerking met de leden van de Netwerktafel Erfgoedlijn Neder-Germaanse Limes Zuid-Holland en de Nederlandse Limes Samenwerking (NLS), de Romeinse Limes Nederland (RLN) wordt opgesteld en waarover afstemming plaats zal vinden met de provincies Utrecht en Gelderland. Ook zal hierbij worden gekeken wat de mogelijkheden zijn voor samenwerking over de landsgrens heen (denk hierbij aan uitbreiding van de huidige samenwerking met enkele Duitse partners in Europees verband).

Oude Hollandse Waterlinie (OHW)

De erfgoedlijn Oude Hollandse Waterlinie bestaat uit elementen die het functionele defensiewerk uit de periode 1672 belichten. Het gaat daarbij om de inundatiekommen en inundatiegebieden. Dit zijn de gebieden die om militair tactische redenen onder water konden worden gezet. Het waterpeil werd zo gekozen dat het gebied noch begaanbaar, noch bevaarbaar was. Daarnaast behoren de stedelijke vestingen, de dijken en kades langs de rivieren en rond de te inunderen polders, de inundatiesluizen, forten en schansen tot deze erfgoedlijn.

In het kader van de kwaliteitsslag erfgoedlijnen is een actualisatie van de gebiedsvisie Oude Hollandse Waterlinie 2022 gemaakt dat dient als eindbeeld voor de erfgoedlijn. Hierin staan drie verhaallijnen centraal: de waterlinie van het rampjaar 1672, het grootschalige experiment van de inundatie en het strategisch landschap van de Gouden Eeuw stad en ommeland.

In 2022 is het 350 jaar geleden dat de Oude Hollandse Waterlinie in werking is getreden. In dit jaar vinden heel veel speciale activiteiten plaats om dit te herdenken.

Trekvaarten (Trekvaart Haarlem - Leiden, Vliet, Schie en Delflandse trekvaarten)

De erfgoedlijn Trekvaarten gaat over de 'Intercity van de Gouden Eeuw' en het vertelt het verhaal van de voor de mens gegraven waterverbinding met trekschuiten- en jaagpadenstructuur. Het bestaat uit de historische transportassen tussen de opkomende Hollandse steden: het water en de oevers langs de trekvaartverbindingen Trekvaart Haarlem - Leiden, Vliet, Schie en Delflandse trekvaarten. Met het platform Hollands Welvaren wordt ingezet op de beleefbaarheid en benutting van deze historische vaarwegen. De trekvaart gebonden elementen worden teruggebracht en hersteld, trekvaarthavens (overstaphaltes/ knooppunten) worden benadrukt, het vaarnetwerk wordt versterkt en er is meer publieksbereik en promotie van de erfgoedlijn.

Waterdriehoek

De erfgoedlijn Waterdriehoek wordt gevormd door Werelderfgoed Kinderdijk, de Biesbosch en de Drechtsteden en vertelt het verhaal van het water, mensen en machines in Zuid-Holland. De Waterdriehoek bestaat uit de volgende elementen: de rivieren Oude Maas, Merwede en Noord en hun oevers en dijken, historische waterstaatsobjecten zoals molens en gemalen, buitendijkse elementen als griendheuvels en griendketen, eendenkooien en watergebonden industriële objecten als scheepswerven. De aandacht zal de komende jaren worden verlegd van afzonderlijke iconen naar verbinding tussen de iconen (van losse objecten naar lijn). De focus wordt minder gericht op recreatie/toerisme en meer op ruimtelijke kwaliteit (oeverkwaliteit). Er wordt voorrang gegeven aan fysieke, robuuste projecten. Centraal staat het maritiem-industrieel erfgoed.

Met de Subsidieregeling erfgoedlijnen Zuid-Holland 2020 kunnen uitsluitend subsidies worden aangevraagd voor projecten uit het Maatregelenpakket erfgoedlijnen. In onderstaande tabel worden de projecten, partijen, subsidiebedragen en prestaties genoemd waarvoor subsidies kunnen worden aangevraagd in het kader van de Subsidieregeling erfgoedlijnen Zuid-Holland 2020.

Atlantikwall			
Subsidieontvanger	Maximale subsidie	Projectnaam	Prestaties
Stichting Fort aan den Hoek van Holland	€ 33.000	Bunker Hamburg / verborgen parel	<ul style="list-style-type: none"> • Aanleg klimaatbeheer; • Verlichting; • Nutsvoorzieningen (electra tussenmeter); • Herstel schilderwerk, vloer en wand; • Beveiliging (aanleg inbraakwerend hekwerk en rookgeneratoren); • Schimmelbestrijding'; • Aanleg sanitair.
Stichting Vesting Hoek van Holland	€ 34.600	Widerstandnest 30 H. Een unieke combinatie van land-, water- en spoorwegen.	<p><u>Bunker 601:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Aanbrengen deur in de geschutsstalling; • Aanbrengen dakbedekking; • Plaatsen pantserdeur nooduitgang; • Herstellen metselwerk klimkoker. <p><u>Latrinebunker:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Herstel in oorspronkelijke staat Eisenbahnsperre: • Laten maken van replica's van Einsteckschienen; • Kleinschalige reparatie aan betonnen fundering; • Plaatsen van vier stalen H-binten. <p><u>Het terrein:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Aanleg wandelpad; • Constructie loopgraaf; • Plaatsing informatiebord.
Stichting Atlantikwall Katwijk	€ 24.000	Uitbreiding monument Boulevard Katwijk en voorbereiding hergebruik aggregaatbunker zeereep	<ul style="list-style-type: none"> • Toevoegen van verdedigingselementen aan monument Boulevard; • Verrichten noodzakelijke onderzoeken (fauna, vleermuis, milieu, stikstof, ecologie, omgevingsvergunning).
Bureau ST	€ 20.500	Pop-up expositie Atlantikwall kaarten Zuid-Holland	<ul style="list-style-type: none"> • 40 groot formaat (80 cm x 120 cm) kleurrijke kaarten van de Atlantikwall in Zuid-Holland getoond in verschillende regio's in de provincie; • Minimaal 6 locaties. Drie ervan voor plm. 10 weken op een vaste locatie, 3 andere pop up

			<p>exposities adhoc (Bunkerdag, Open Monumentendag);</p> <ul style="list-style-type: none"> • Per regio 12 verschillende kaarten geplot op gelamineerd papier op schildersezels bevestigd. Per regio ingezoomd. De kaarten zijn voorzien van een korte uitleg op een apart display op standaard. Daarnaast 3 grote panelen met tekst en foto's Awall, cartografie, bunkers.
Stichting Liniebreed Ondernemen	€ 19.445	Audio-ondersteuning expositie Atlantikwall kaarten	<ul style="list-style-type: none"> • Een audiotour op elk van de zes locaties, die met korte aantrekkelijke verhalen duiding geeft aan dat wat men ziet op de unieke archiefkaarten • Omdat niet op alle locaties wifi-bereik kan worden gerealiseerd wordt zowel gebruik gemaakt van audioguides als van online verhalen die via QR-codes in combinatie met wifi worden opgehaald met de smartphone.
Stichting Atlantikwall Museum Scheveningen	€ 28.304	Badhuisweg: Entree en WC-bunker	<ul style="list-style-type: none"> • Herstel van de toegangstrap treden commandobunker • Creëren van twee toiletten en bijbehorende sanitaire voorzieningen in de WC-bunker
Stichting Fort aan Zee	€ 11.600	Sporen uit de 2e Wereldoorlog	<p>Tekeningen gemaakt door Duitse soldaten zichtbaar maken door:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Plaatsen toegangstrap; • Schoonmaken ruimte; • Plaatsen verlichting en verwarming; • Plaatsen beschermende panelen; • Schilderwerk; • Voorlichting omwonenden.
Stichting Atlantikwall Museum Noordwijk	€ 49.500	Betere benutting Atlantikwall Museum Noordwijk	<ul style="list-style-type: none"> • Aanschaf en installatie portofoon systeem; • Aanleg betonvloer in restant Noordgang; • Plaatsen glazen scheidingswanden in munitiebunker.
Stichting Liniebreed Ondernemen	€ 11.525	Expeditie Atlantikwall	<ul style="list-style-type: none"> • Opzet website home expeditieatlantikwall.nl met uitleg over de expeditie en aanvraagmogelijkheid;

			<ul style="list-style-type: none"> • 12 individuele (verborgen) pagina's van een bunker-locatie (vanuit een QR-code); • 2500 posters en bingokaarten met vragen, vormgegeven in de (nieuw ontwikkelde) huisstijl van de Atlantikwall.
Zuid-Hollands Landschap	€ 34.211	Bescherming bunkers Vinetaduyn tegen vandalisme	<p>Duurzaam toegankelijk maken geschutsbunker 22 door:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vrij graven toegang oostzijde • Duurzaam afsluiten d.m.v. 2 cortenstalen deuren • Mitigerende maatregelen (vleermuizen) t.b.v. toegankelijkheid <p>Afsluiten geschutsbunkers 14 en 20 door:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Herstel metselwerk t.b.v. voorkomen verdere vandalisering <p>Uitvoeren verfonderzoek i.o.m. RCE</p>
Historisch Haringvliet			
Subsidieontvanger	Maximale subsidie	Projectnaam	Prestaties
Gemeente Hellevoetsluis	€ 20.000	Restauratie vier gedenkstenen	Restauratie van vier historische gedenkstenen, twee gedenkstenen (1696) in de bekledingsmuur/ vestingwal (rijksmonument 344574 + 344585) en twee gedenkstenen (1699) aan weerszijden van de draaibrug in de haven van de vesting Hellevoetsluis.
Gemeente Hoeksche Waard	€ 25.000	Informatief inrichten ingang fort Buitensluis, Numansdorp	Informatief inrichten van het terrein voor de ingang van fort Buitensluis met o.a. bestrating, verlichting, routeborden, toeristische informatiezuil, fietsnietjes, oplaadpunt elektrische fiets, watertappunt, bankjes, prullenbakken.
Staatsbosbeheer	€ 39.810	Realiseren beleefplek De Weel, Ooltgensplaat	Realisatie van het cultuur-historische beleefrustplekje bij De Weel in Ooltgensplaat, Goeree-Overflakkee, met o.a. Bosmanmolen, informatiepaneel, oplaadpunt elektrische fietsen, hekwerk, bebording,

			rolstoelvriendelijke picknicktafel, klaphek, communicatie.
Gemeente Hellevoetsluis	€ 25.245	Restauratie Bastion VII	In nauwe samenwerking met Stichting Verdedigingswerken Hellevoetsluis, het restaureren van Bastion VII, schuilplaats, vesting Hellevoetsluis (rijksmonument 344584). Dit 18e-eeuwse bastion is onderdeel van de verdedigingswerken van het oostelijk deel van de vesting. Dit in nauw overleg met Stichting Verdedigingswerken Hellevoetsluis
Gemeente Brielle	€ 20.000	Realiseren interactief kanon op Bastion IV	Een interactief kanon op de wal van bastion IV door middel van: <ul style="list-style-type: none"> • Informatievoorziening over de verdediging van de vesting. De informatievoorziening is opgenomen op en rondom het kanon. • Een fontein in de vest tussen de Oostdam en het Waterravelijn. Na het afschieten van het kanon wordt de fontein geactiveerd, dit visualiseert de plons van de fictieve kogel in de vest en is een blikvanger voor bezoekers.
Gemeente Brielle	€ 250.000	Restauratie poortwachtershuis, Bastion VII	Bastion VII: restauratie Poortwachtershuis (rijksmonument 11001 + 8116) in twee fasen i.v.m. tussentijdse droogtijd.
Gemeente Hoeksche Waard	€ 20.000	Landschappelijke inrichting terrein fort Buitensluis, Numansdorp	Het terugbrengen van de landschappelijke inrichting van het terrein van fort Buitensluis, in de oorspronkelijke vormgeving na de aanleg (richtsnoer 1883) waardoor beter zichtbaar is hoe het verdedigingswerk er oorspronkelijk uit zag. Het Fort is beter toegankelijk voor mensen met beperkingen. Dit geschiedt door: <ul style="list-style-type: none"> • Verwijderen van verwilderde begroeiing van de grondwal tegen het hoofdgebouw, de drie kruitmagazijnen, de schuilnissen en schuilbunkers. Totaal naar schatting 300 tot 500 m2 vlakke

			<p>en hellende oppervlakken;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verwijderen van verwilderde begroeiing op de fortwal rondom de terre, de strekdam langs de gracht en oevers van andere waterwerken. Totaal naar schatting 1.500 tot 2.000 m2 vlakke en hellende oppervlakken; • Schoonmaken en repareren 5 kanonopstellingen (schuilmuren, rails en ander ijzerwerk, betonvloerreparatie); • Bij alle gebouwen ingangspartij verbeteren voor toegankelijkheid d.m.v. beperkt grondwerk; aanhelen/aanbrengen bestrating. • Schoongemaakte wallen en andere grondwerken voorzien van gras, zoals rond 1883 aanwezig.
Stichting Oud-Geervliet	€ 46.150	3D applicaties Bernisse toen en nu	Bernisse toen en nu, verbindend water als vriend en vijand, stromend langs erfgoed op Voorne & Putten. Realiseren vijf aansprekende 3D apps van gereconstrueerde erfgoedlocaties langs en met de Bernisse, te weten voor Geervliet (1. Kasteel/hof en 2. haven/tol Geervliet met Bernisse), voor Heenvliet (3. Kasteel Ravesteyn en haven en 4. markt en tol Heenvliet met Bernisse) en voor Simonshaven (5. haven en kerk), incl. gps-functionaliteit, design, ontwerp en vijf 3D/VR brillen.
Stichting Fortresse Holland	€ 50.000	Klimaatbeheersing Museumloods Fortresse Holland, Hellevoetsluis	Vereiste optimalisering klimaatbeheersing Museumloods Fortresse Holland Hellevoetsluis voor het tentoonstellen van unieke historische maquettes, zoals van de Rijkswerf, ter verkrijging van langdurige bruiklenen van het Rijksmuseum.
Gemeente Hellevoetsluis	€ 11.776	Toegangspad Bomvrije Hospitaal	Aanleggen van een grasbeton en toegangspad naar het Bomvrije Hospitaal (rijksmonument) in de vesting van Hellevoetsluis. Het pad is rolstoel toegankelijk naar en rondom het Bomvrije Hospitaal, oppervlakte circa 180 m2.

Gemeente Brielle	€ 150.000	Fase 2 Reconstructie Noordpoort Bastion IX	Bastion IX: permanente inrichting bestaande uit o.a. een abstracte replica van de Noordpoort en het visualiseren van de looproute van de Geuzen.
Gemeente Goeree-Overflakkee	€ 140.000	Restauratie fase 3b, fort Prins Frederik, Ooltgensplaat	Restauratie entree van het fort: de poterne, de geschutopstelplaatsen, de bomvrije bergplaatsen, de telegrafiestation en de grondlichamen.
Landgoederenzone			
Subsidieontvanger	Maximale subsidie	Activiteit	Prestaties
Gemeente Rijswijk	€ 20.000	Ontwerp padennetwerk Landgoederenzone Rijswijk: cultuurhistorische inbreng	<ul style="list-style-type: none"> • Cultuurhistorisch onderzoek; • Opstellen ontwerpaanbevelingen.
Stichting Graaf Carel van Lynden	€ 25.000	Restauratie koetshuis Keukenhof fase 2	Herstel dekvloer en draagconstructie zoldervloer.
Stichting Graaf Carel van Lynden	€ 64.000	Restauratie bijgebouw voormalig Jagershuis op landgoed Keukenhof	<ul style="list-style-type: none"> • Bouwhistorische verkenning; • Restauratie bijgebouw.
Stichting Erfgoed Oud Poelgeest	€ 11.250	Haalbaarheidsonderzoek herbestemming Kapel Oud-Poelgeest	<ul style="list-style-type: none"> • Onderzoek bouwtechnische haalbaarheid; • Onderzoek maatschappelijke en bedrijfseconomische haalbaarheid.
Zuid-Hollands Landschap	€ 27.500	Nieuw Leeuwenhorst - Herstel landgoedallure (slotfase)	Laanherstel d.m.v. aanplant inheemse bomen met minimale omtrek 16-18cm, h.o.h. ca. 10 meter (aanschaf, uitvoering en beheer), inclusief projectbegeleiding: <ul style="list-style-type: none"> - Laan 1 (ca. 280 meter) - Laan 2 (ca. 130 meter)
Gemeente Leidschendam-Voorburg	€ 53.708	Herstel Park Vreugd en Rust fase 3	<ul style="list-style-type: none"> • Herstel rijksmonumentale tuinmuur uit 1841; • Herstel rijksmonumentale tuinmuur uit 1875.
Stichting tot behoud van de Historische Buitenplaats Ockenburgh	€ 130.000	Herbouw van het Poorthuis als informatiepunt & toegangspoort	<ul style="list-style-type: none"> • Ontwerpstudie; • Bijdrage aan nieuwbouw poorthuis op oude locatie.
L.S. Hu Holding BV	€ 60.750	Toegankelijker maken tuin rondom Kasteel De Wittenburg en koppelen aan park De	<ul style="list-style-type: none"> • Aanleg gedeelte wandel- en fietspad tot aan waterloop, met fietsenstalling en

		Wittenburg	informatiepaneel; • Vernieuwen afrastering incl. twee poorten, met passend nieuw hekwerk en lage heesterhaag.
Limes			
Subsidieontvanger	Maximale subsidie	Activiteit	Prestaties
Stichting De Valkenburgse Toren	€ 75.000	Verbinding binnen- en buitenmuseum Valkenburg	<ul style="list-style-type: none"> • Realisatie replica-objecten in de buitenruimte; • Realisatie binnenmaquettes voor nieuwe verdieping Torenmuseum.
Platform Recreatie en Toerisme Alphen a/d Rijn	€ 55.000	Versterking Pleisterplaats Albaniana	<p>Verbinden diverse Alphense Limes locaties, met name de presentatie-units Museumpark Archeon/Romeins Museum Albaniana, NIGRVM PVLLVM in Zwammerdam en Castellum Albaniana in het Stadshart van Alphen a/d Rijn met o.a.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Realisatie van bronzen maquette Castellum Albaniana, • Romeinse standbeelden, tentoonstelling vondsten in leegstaande etalages, • Romeinse beeltenis op onderkant Alphense brug, • Horeca-pakketten Romeinse tijd, • Informatiecentra, • Romeins weekend inclusief borging, activering en verbinding van Limes elementen, • Limes aanbod en Limes-verbinder: Neder-Germaanse Rijn, Alphen Wereldstad aan de Limes en pleisterplaats Albaniana bekend maken bij breed publiek.
I Care Productions	€ 47.500	Hollandse Limes Classic 2022	<p>Fietstocht langs de Limes, 3^e editie (nu provinciegrens overschrijdend tussen Nijmegen en Katwijk aan Zee)</p> <p>Dit in samenwerking met Ipse De Bruggen</p>
Stichting Waterrecreatie Nederland	€ 30.000	Ervaar/beleef de Romeinse Rijn en Vliet, fase 2022-2023	<ul style="list-style-type: none"> • Meerjarig project waarin verbinding wordt gezocht en uitgevoerd tussen recreatieve routes op en langs de Rijn en Vliet en waarin gewerkt wordt aan het ontwikkelen van arrangementen

			<p>en publieksbereik (informatieborden e.d.);</p> <ul style="list-style-type: none"> • Herkenbare beeldkwaliteit inclusief projectorganisatie.
Stichting Matrijs in samenwerking met TGV teksten en presentaties	€ 10.000	De Limes in munten	<ul style="list-style-type: none"> • Opstellen publieksboek over geld in de Romeinse periode met verhalen die zich afspelen op diverse Limes locaties inclusief Zuid-Holland; • Oplage van 750 exemplaren.
Erfgoedhuis Zuid-Holland	€ 32.500	Tijdreisgids Romeins Zuid-Holland	Schetsen van beeld van de Romeinen in Zuid-Holland aan de hand van 10 verhalen in boekvorm met als doel het stimuleren van locatiebezoek en het verspreiden van de publicatie.
1 Arch/Hazenberg Archeologie	€ 20.000	Hulptroepen digitale Limes	Opstarten professioneel Communicatieteam Limes Zuid-Holland.
Stichting Mooi Matilo	€ 20.570	Matilo Principia scenariostudie	Uitvoeren van een scenariostudie naar de realisering van een bezoekerscentrum/museum Matilo met de inzet van stakeholders en de Projectgroep Matilo in het kader van de wijkvisie Roomburg – Meerburg van de gemeente Leiden.
Oude Hollandse Waterlinie			
Subsidieontvanger	Maximale subsidie	Activiteit	Prestaties
Stichting Struinen en Vorsen	€ 15.000	Storytelling tours	Eerste fase meerjarig project: Doorontwikkeling en voorbereiding 3 verhaallijnen uit de gebiedsvisie Oude Hollandse Waterlinie tot minimaal 4 storytellingtours i.s.m. musea en visitpoints en vlogs hierover.

Gemeente Molenlanden	€ 25.000	Twin cities 2022	<ul style="list-style-type: none"> • Diverse evenementen (35) in Schoonhoven en Nieuwpoort in het kader van 350 jaar Oude Hollandse Waterlinie; • Organisatie Waterliniefeesten; • 10 eenmalige extra activiteiten samen met marktpartijen en overheden; • Nacht kamperen voor kinderen met het leger langs de linie; • Opleveren van een nieuw vast element in Schoonhoven of Nieuwpoort.
Stichting Oude Hollandse Waterlinie	€ 100.000	Jubileumjaar 2022	<ul style="list-style-type: none"> • Coördinatie, PR en Marketing 350 jaar Oude Hollandse Waterlinie in 2022 (OHW in de schijnwerpers) i.s.m. de werkgroep Merk en marketing; • Actief netwerk Oude Hollandse Waterline incl PR en marketing; • Uitvoering diverse projecten o.a. waterlinie verbeeld, waterlinie academie, symposium, waterliniefestiviteiten.
Stichting Liniebreed Ondernemen	€ 12.500	Vestingmagazine 2022	Uitgave van een speciaal vestingmagazine 2022 over het rampjaar met daarin een onderdeel over de Oude Hollandse Waterlinie en vestingsteden (ongeveer 1/3). Oplage: 44.000
Stichting PubArt	€ 20.000	Kinder-doe expositie	Interactieve (reizende) kinder-doe expositie gebaseerd op het in 2022 te verschijnen boek "Onder Water in het Rampjaar".
Erfgoedhuis Zuid-Holland	€ 32.100	Vervolg duurzaam educatieproject	<ul style="list-style-type: none"> • Vervolg fase 2 duurzaam educatieproject met 4 gemeenten (basisschool groep 7/8) • Twee lesprojecten in de gemeenten Nieuwkoop en Gouda. • Lespakket kan de komende 8 jaar door alle basisscholen in de gemeenten gebruikt worden.
Cardboards.nl	€ 15.000	VR palen	Het plaatsen van 3 virtual reality palen op belangrijke plaatsen van de Oude Hollandse Waterlinie. Met deze palen wordt de geschiedenis (1672) via 3d en illustraties zichtbaar.

Stichting Platform Rampjaarherdenking 1672-2022	€ 11.000	De fransche Tirannye	Publieksprogramma (tentoonstelling, touchtable) in minimaal 5 bibliotheken n.a.v. heruitgave van schoolboeken over het rampjaar i.s.m. Probiblio.
Stichting Liniebreed Ondernemen	€ 10.000	Expeditie Oude Hollandse Waterlinie	<ul style="list-style-type: none"> • Opzet website home expeditie Oude Hollandse Waterlinie met uitleg over de expeditie en aanvraagmogelijkheid; • 12 individuele (verborgen) pagina's van een OHW-locatie (vanuit een QR-code); • 2500 posters en bingokaarten met vragen.
Trekvaarten			
Subsidieontvanger	Maximale subsidie	Activiteit	Prestaties
Gemeente Oegstgeest	€ 60.000	Restauratie Kwaakburg: ontwerp	Programma van Eisen en uitgangspuntennotitie.
Gemeente Schiedam	€ 105.000	Markante wachter bij Rolbrug	<ul style="list-style-type: none"> • Kunstuiting; • Communicatie.
Stichting Huis te Manpad	€ 11.500	Film Trekvaarten, 'Van boom tot boeijer' fase 2	<ul style="list-style-type: none"> • Houtbewerking krommers; • Montage en productie film; • Begeleiding.
Stichting Verborgen Stad	€ 25.000	Delfland 5D	<ul style="list-style-type: none"> • Onderzoek en reconstructies van 7 digitale locaties en 1 3D-model; • Campagne, podcast & PR.
Historische Vereniging Oud Schipluiden	€ 24.000	Tentoonstelling over trekvaartvervoer en waterburcht Keenenburg en uitvoering Windas II	<ul style="list-style-type: none"> • 1 tijdelijke tentoonstelling; • 1 vaste tentoonstelling; • Uitvoering timmerwerk en plaatsing Windas.
Stichting Historische Scheepswerf Zorg en Vlijt	€ 11.750	De trekschuit als leermiddel	<ul style="list-style-type: none"> • 500 bouwpakketten; • Fabricage, begeleiding, apparatuur.
VVE Hollandia	€ 37.500	Hollandia Vlaardingen, fase 3	<ul style="list-style-type: none"> • Wanden ontwerp en inrichting; • Restauratie glas in lood; • Ontwerp/realisatie bank; • Restauratie toegangsdeuren.

Waterdriehoek			
Subsidieontvanger	Maximale subsidie	Activiteit	Prestaties
Stichting Leefwerf de Biesbosch	€ 150.000	Leefwerf de Biesbosch, fase 2 en inrichting stuurhut	<ul style="list-style-type: none"> • Afmeervoorzieningen Waterbus gerestaureerd voor afmeren historische schepen en gebruik bij maritieme evenementen. De afmeervoorzieningen bestaan uit 130 meter steigers, 16 palen en een drijvende werkplaats; • Veilige opgang naar het Binnenvaartmuseum gerealiseerd door het aanleggen van een ontvangsponton met een oppervlakte van ca. 300 vierkante meter; • Stuurhut van het Zwarte Zwaantje ingericht met het kunstproject 'Wachten op Vroeger'.
Stichting Deltaconcerten	€ 25.000	Deltaconcerten	Minimaal drie concerten gerealiseerd met beoogd totaal bezoekersaantal van minimaal 900.
Dordrechts Museum/gemeente Dordrecht	€ 30.000	Rivier, boot, stad	Acht bronzen sculpturen gerealiseerd.
Lionsclub Alblasserwaard Souburgh	€ 18.000	Het raadsel der dingen	<ul style="list-style-type: none"> • Bronzen sculptuur gerealiseerd, ter herinnering aan de Touwbaan; • Informatie over de geschiedenis gerealiseerd via QR-codering.
Stichting Werelderfgoed Kinderdijk	€ 25.045	Potroedehek Kinderdijk	Potroedehekwerk in oorspronkelijke staat gebracht.

Den Haag, 9 november 2021

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland

secretaris
drs. H.M.M. Koek

voorzitter,
drs. J. Smit